

Sygn. akt VII U 3963/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 listopada 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Marcin Graczyk

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 8 listopada 2019 r. w Warszawie

sprawy E. K.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o emeryturę rolniczą

na skutek odwołania E. K.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia społecznego

z dnia 3 czerwca 2019 r. znak: (...)(...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

W dniu 23 lipca 2019 r. **E. K.** złożyła odwołanie od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznych w W. z dnia 3 czerwca 2019 r.

znak: (...) (...)na podstawie której odmówiono przyznania jej emerytury rolniczej. Odwołująca wyjaśniła, że przez całe życie pracowała w rolnictwie – najpierw pomagała rodzicom w gospodarstwie rolnym, a następnie w gospodarstwie rolnym w J.

z mężem. W późniejszym czasie kupiła również gospodarstwo rolne w S.(...)

i tam kontynuowała pracę w działalności rolniczej. W 1996 roku musiała zakończyć pracę

z powodu agresji i awantur, jakie urządzał jej obecnie były mąż, wobec którego było prowadzone 16 postępowań karnych o znęcanie się nad rodziną, groźby karalne i pobicia. Zaznaczyła przy tym, że mąż nie wpuszczał ani jej, ani synów na posesję, do domy czy

do szklarni, która była jej jedynym źródłem utrzymania. Nie miała szans na prowadzenie gospodarstwa mimo braku rozdzielności majątkowej, a wszelkie próby kontynuowania pracy

i prowadzenia produkcji kończyły się pobiciami i wizytami policji. Były mąż odwołującej zgłosił że to on będzie prowadził gospodarstwo bez jej zgody, mimo, że była jego współwłaścicielem. W takiej sytuacji, mając dzieci na utrzymaniu, odwołująca była zmuszona podjąć jakąkolwiek pracę i tym samym opłacać składki na ZUS. Obowiązujący wówczas system nie pozwalał na opłacanie składek w obu systemach. Odwołująca wskazała również, że w decyzji KRUS ma zaliczone 24 lata, 1 miesiąc i 3 dni pracy w rolnictwie, natomiast pozostałe lata pracy są zaliczone z racji ubezpieczenia w ZUS (odwołanie k. 3-4 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z 31 lipca 2019 r. organ rentowy – **Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...)** w W. – wniósł o jego oddalenie

w całości. Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy streścił przebieg postępowania prowadzonego z wniosku odwołującej z dnia 29 stycznia 2019 r. w przedmiocie emerytury rolniczej. Ostatecznie postępowanie zakończył się wydaniem skarżonej decyzji, na podstawie której organ odmówił poznania jej prawa do ww. świadczenia, gdyż nie wykazała posiadania łącznie 25 lat okresów podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z ubezpieczenia społecznego rolników. Organ rentowy zaznaczył przy tym, że do ustalenia uprawnień odwołującej do emerytury rolniczej zaliczył cały okres ubezpieczenia rolniczego, o który wnioskowała odwołująca (odpowiedź na odwołanie k. 16-17 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca E. K. urodziła się w dniu (...) Od urodzenia mieszkała z rodzicami H. i L. S. w gospodarstwie położonym w L. przy ul. (...). Po ukończeniu 16 lat, w okresie od 28 sierpnia 1972 r. do 30 czerwca 1977 r. r., odwołująca pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców o powierzchni 1,12 ha (pisemne zeznania świadków k. 20-22 a.r., zaświadczenie z UM L. k. 59 a.r., kopie wypisów z aktów notarialnych sprzedaży nieruchomości k. 60-65 a.r.).

W dniu 19 czerwca 1976 r. E. K. zawarła związek małżeński z A. K.. Od dnia zawarcia związku małżeńskiego odwołująca wspólnie z małżonkiem prowadziła gospodarstwo rolne położone w J. przy ul. (...). W ramach działalności rolniczej odwołująca wraz z mężem prowadzili działy specjalne. W styczniu 1978 roku odwołująca wraz z mężem dokonali zakupu działki rolnej w S. II (gmina N.) o powierzchni 49 arów, na której również prowadzili działalność rolniczą w formie działów specjalnych (odpis skrócony aktu małżeństwa k. 9 a.r., zaświadczenia ze Starostwa Powiatowego w L. k. 22-23 a.r., zaświadczenie nr (...) z 08.01.2019 r. k. 24 a.r., pisemne zeznania świadków k. 25-26 a.r., kopia aktu notarialnego sprzedaży nieruchomości k. 29-30 a.r., odpis księgi wieczystej k. 31 a.r.).

Odwołująca podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie od 1 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1982 r., od 1 stycznia 1983 r. do 31 grudnia 1990 r. oraz od 1 stycznia 1991 r. do 30 września 1996 r. (zaświadczenia dotyczące okresów podlegania ubezpieczeniu rolników k. 54-55 a.r.).

Między E. K. a A. K. dochodziło do konfliktów rodzinnych. Na przełomie lat 1990-1993 małżonek odwołującej był wobec niej agresywny i znęcał się nad nią oraz nad ich dziećmi K. K. i A. K.. Z powyższego powodu wyrokiem z dnia 2 kwietnia 1993 r. został skazany na karę 1 roku pozbawienia wolności. Małżeństwo E. K. i A. K. trwało do dnia 22 lutego 1996 r.. Wyrokiem z dnia 22 lutego 1996 r. Sąd Wojewódzki w Warszawie orzekł rozwód związku małżeńskiego z winy męża. Jednocześnie Sąd ustalił sposób korzystania z mieszkania na nieruchomości byłych małżonków znajdującej się w S. II. W późniejszym okresie również dochodziło do konfliktów między odwołującą, a A. K., których tłem był podział majątku wspólnego, korzystania z niego i ponoszenia opłat z tytułu dostawy prądu i gazu. Na przełomie lat 2000-2004 wobec A. K. toczyło się kilka postępowań karnych z powodu gróźb karalnych, pobicia oraz zniszczenia mienia (orzeczenia sądów w sprawach karnych k. 5-14 a.s.; orzeczenie o rozwodzie k. 10 a.r.).

Od 1 września 1996 roku odwołująca podjęła zatrudnienie, w związku z czym opłacała składki na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych. Odwołująca podlegała ubezpieczeniom społecznym w okresach od 1 września 1996 r. do 30 czerwca 1998 r., od 3 sierpnia 1998 r. do 30 czerwca 2000 r., od 31 lipca 2000 r. do 30 czerwca 2001 r. oraz od 29 lipca 2001 r. do 25 lipca 2002 r. (pismo z ZUS z 01.03.2019 r. k. 38 a.r.).

Od 27 listopada 2017 r. odwołująca pobiera emeryturę z urzędu w związku

z ukończeniem powszechnego wieku emerytalnego, które to świadczenie jest jej wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych pod numerem (...). Przy ustalaniu emerytury uwzględniono zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od 1 stycznia 1983 r. do 31 grudnia 1990 r. i od 1 stycznia 1991 r. do 30 września 1996 r. (wniosek o emeryturę rolniczą k. 3v a.r., legitymacja emeryta-rencisty k. 11 a.r., pismo z ZUS z 10.04.2019 r.).

W dniu 29 stycznia 2019 r. odwołująca się E. K. złożyła w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w W. wniosek o emeryturę rolniczą. Po rozpoznaniu wniosku Prezes KRUS decyzją z dnia 22 marca 2019 r. znak: (...)(...) odmówił przyznania E. K. prawa do emerytur rolniczej powołując się na art. 19 ust. 1 i art. 20 ust. 1-3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz wskazując, że nie odwołująca udokumentowała jedynie 14 lat, 9 miesięcy i 12 dni okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników (wniosek z załącznikami k. 3-11 a.r., decyzja Prezesa KRUS z 22.03.2019 r. k. 22 a.r.).

W dniu 10 kwietnia 2019 r. E. K. złożyła odwołanie od powyższej decyzji i przedłożyła nowe dokumenty w celu potwierdzenia pracy w gospodarstwie rolnym, w wyniku czego decyzja z dnia 22 marca 2019 r. została uchylona na mocy decyzji Prezesa KRUS z 25 kwietnia 2019 r., zaś sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania. Rozpoznając sprawę ponownie organ rentowy zaliczył okresy pracy odwołującej w gospodarstwie rolnym rodziców po 16 roku życia, okres pracy w gospodarstwie rolnym męża oraz okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od 28 sierpnia 1972 r. do 30 czerwca 1977 r., od 1 stycznia 1977 r. do 31 grudnia 1982 r., od 1 stycznia 1983 r. do 31 grudnia 1990 r. oraz od 1 stycznia 1991 r. do 30 września 1996 r., ustalając okres rolniczego ubezpieczenia emerytalno-rentowego w wymiarze 24 lat, 1 miesiąca i 3 dni. Z uwagi na powyższe, decyzją z dnia 3 czerwca 2019 r. znak: (...)2/15 ponownie odmówił E. K. prawa do emerytury rolniczej (odwołanie z 10.04.2019 r. z załącznikami k. 40-47 a.r., decyzje Prezesa KRUS z 25.04.2019 r. k. 48 a.r. oraz z 03.06.2019 r. k. 70 a.r.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie wymienionych wyżej dowodów z dokumentów, dając im wiarę w całości. Zebrane w sprawie dowody nie budziły zastrzeżeń co do ich wiarygodności i nie były kwestionowane przez strony postępowania. Dokonując ustaleń faktycznych Sąd oparł się również na informacjach płynących ze stanowisk stron, były one bowiem bezsporne, korespondowały z treścią przedłożonych w sprawie dowodów i dotyczyły okoliczności istotnych dla sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie było niezasadne.

Na wstępie należy zważyć, że zgodnie z art. 148¹ § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460) Sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Analizując treść złożonych przez strony i zgromadzonych w aktach rentowych dokumentów, Sąd uznał, że okoliczności faktyczne nie były w sprawie sporne. Spór nie dotyczył faktów, lecz prawa. Ponadto strony nie wniosły o przeprowadzenie rozprawy. W tych okolicznościach Sąd na podstawie art. 148¹ § 1 k.p.c. uznał, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym.

Spór w niniejszej sprawie dotyczył kwestii prawa E. K. do emerytury rolniczej. Warunki uzyskania prawa do emerytury rolniczej zostały określone w ustawie

z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 299 – dalej również jako „u.s.r.”). Zgodnie z art. 19 ust. 1 tej ustawy, emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny; wiek emerytalny kobiety wynosi 60 lat, a mężczyzny 65 lat;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem art. 20.

Z kolei w myśl art. 20 ust. 1 u.s.r. do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 zalicza się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990,
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.,
- 3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

Natomiast w myśl art. 20 ust. 2 u.s.r. wskazanych wyżej okresów nie zalicza się do okresów ubezpieczenia, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub rent na podstawie odrębnych przepisów.

Jak wynika z powyższego, aby uzyskać prawo do emerytury rolniczej odwołująca musiała spełnić warunki w postaci osiągnięcia stosownego wieku, który w jej przypadku wynosił 60 lat, oraz wykazania okresu podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu

w wymiarze 25 lat. Bezsprzeczne w niniejszej sprawie było, że E. K. spełniła pierwszą ze wskazanych wyżej przesłanek. Jednocześnie analiza materiału dowodowego pod kątem treści cytowanych wyżej przepisów prowadziła do wniosku, że odwołująca nie udowodniła okresu podlegania ubezpieczeniu w wymiarze wymaganym przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

W niniejszej sprawie, organ rentowy rozpoznając ponownie sprawę z wniosku odwołującej o emeryturę rolniczą zaliczył wszystkie wskazywane przez nią okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, tj. okresy pracy w gospodarstwie rolnym rodziców

po ukończeniu 16 roku życia, okresy pracy w gospodarstwie rolnym oraz okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od 28 sierpnia 1972 r. do 30 czerwca 1977 r.,

od 1 stycznia 1977 r. do 31 grudnia 1982 r., od 1 stycznia 1983 r. do 31 grudnia 1990 r. oraz od 1 stycznia 1991 r. do 30 września 1996 r., w łącznym wymiarze 24 lat, 1 miesiąca i 3 dni. Jednocześnie z ustaleń poczynionych w sprawie wynika, że jeszcze przed złożeniem wniosku w KRUS odwołującej przyznano prawo do emerytury z urzędu w związku z osiągnięciem przez nią wieku emerytalnego, które to świadczenie pobiera od dnia 27 listopada 2017 r. Przyznając odwołującej prawo do emerytury z urzędu Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaliczył okresy zatrudnienia przypadające po 1 września 1996 r.

Wcześniejsze zaliczenie powyższego okresu do stażu pracy przy ustalaniu prawa

do emerytury powszechnej oznacza, że okres ten nie może już zostać zaliczony do stażu ubezpieczeniowego podlegającego uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do emerytury rolniczej, gdyż świadczenia te należą do odrębnych, konkurencyjnych systemów ubezpieczeniowych, a w prawie ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada jednego świadczenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 18 września 2013 r., III AUa 290/13). Na brak takiej możliwości wskazuje wprost treść cytowanego wyżej

art. 20 ust. 2 u.s.r., która wyraźnie wskazuje, że okresów określonych w art. 20 ust. 1 u.s.r. okresów nie zalicza się do okresów ubezpieczenia, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub rent na podstawie odrębnych przepisów. Potwierdzenie takiej interpretacji art. 20 ust. 2 u.s.r. wyrażono również w orzecznictwie,

w którym dominuje pogląd, zgodnie z którym dokonanie przez ubezpieczonego wyboru

co do zaliczenia wskazanego okresu do okresu ubezpieczenia uniemożliwia późniejsze zaliczenie tego samego okresu w innym systemie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 8 maja 2007 r., II UK 164/2006). W podobny sposób wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku

z 4 listopada 2009 r. (sygn. akt I UK 168/09), w którym dopuścił możliwość uwzględnienia okresów pracy rolniczej w stażu składkowym przy ustalaniu prawa do emerytury

z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych, lecz jedynie takich, które nie zostały zaliczone do nabycia prawa do emerytury lub renty rolniczej. Okresy już raz zaliczone przy ustaleniu świadczenia wynikające z jednego systemu ubezpieczeń (np. do emerytury pracowniczej) nie mogą zostać powtórnie zaliczone przy ustaleniu świadczenia wynikającego z innego systemu (np. do renty czy emerytury rolniczej). Wobec powyższego Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przy ustalaniu spełniania przez E. K. warunków do uzyskania emerytury rolniczej określonych w art. 19 ust. 1 u.s.r. zgodnie

z przepisami tej ustawy nie uwzględnił okresów podlegania odwołującej ubezpieczeniom społecznym, gdyż okresy te zostały już zaliczone do ustaleniu prawa odwołującej do emerytury w wieku powszechnym. Odwołująca nie kwestionowała przy tym rolniczego stażu ubezpieczeniowego ustalonego przez organ rentowy, jak również nie przedstawiła żadnych innych okresów, które podlegałyby ewentualnemu zaliczeniu jako okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Sąd miał przy tym na względzie podniesione w treści odwołania kwestie związane

z konfliktem z byłym mężem, udokumentowane załączonymi do odwołania orzeczeniami sądów karnych. Nie zamierzając deprecjonować ich wpływu na życiowe losy odwołującej Sąd zważył jednak, że na tle powyższych przepisów, powołane przez nią okoliczności pozostawały bez wpływu na ustalenia w zakresie posiadanych przez odwołującą okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu oraz ich zaliczeniu na poczet stażu emerytalnego tak na potrzeby emerytury powszechnej przyznanej przez ZUS, jak i emerytury rolniczej, o którą ubiegała się w niniejszym postępowaniu. Organ rentowy, ani sąd w postępowaniu odwoławczym, nie poddaje analizie przyczyn, z jakich ubezpieczony dokonuje wyboru systemu ubezpieczenia, gdyż postępowanie w sprawach o świadczenia ma charakter sformalizowany i skupia się na analizie, czy w danym przypadku strona ubiegająca się o świadczenia spełnia przesłanki do jego uzyskania.

Z tych też względów Sąd Okręgowy podzielił argumentację organu rentowego,

zgodnie z którym odwołująca nie legitymuje się 25-letnim okresem podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, wymaganym do uzyskania prawa do emerytury rolniczej.

Brak tej przesłanki przesądziło o niespełnieniu przez E. K. warunków do uzyskania prawa do emerytury rolniczej, w związku z czym skarżona decyzja organu rentowego była zasadna.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał, że skarżona decyzja Prezesa KRUS odpowiadała prawu, wobec czego na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć (...)

K.S.